

Werelddiaconaat (1)

Door: J. Bos

Sinds kort staat op deze website een passage uit het boek *'Liquidatie der reformatie'* van dr. C. van der Waal[1]. Daarin wordt de antithese tussen de Schriftuurlijke leer betreffende het diaconaat en de opvattingen van de oecumenische beweging daarover duidelijk aangewezen. Het verdient aanbeveling dit (nogmaals) te lezen en ter harte te nemen. Dat geldt overigens voor het hele boek, en zeer zeker ook voor Van der Waals boek *'Antithese of synthese?'*. [2] Deze boeken zijn wel 'oud', maar niet 'gedateerd'; de principiële lijn ervan is zonder meer door te trekken naar de situatie van nu.

Om met ons onderwerp te beginnen, herhalen we een gedeelte waarin de leer van de Wereldraad van Kerken wordt samengevat en vervolgens bestreden.

'De situatie in de wereld is (...) veranderd en welvaartsprojecten en veelomvattende plannen van 'technische bijstand' vragen onze aandacht. Christelijke diaconie dient zo internationaal beoefend te worden. "Wij dienen dan niet alleen om zielen te winnen. Wij dienen omdat wij volgelingen zijn van de grote Dienstknecht... Want mensen die niet naar het evangelie luisteren of kunnen luisteren, blijven Gods schepselen en broeders, voor wie Christus stierf". "Het offer van de dienst moet daarom nimmer afhankelijk worden gemaakt van het vervullen van voorwaarden van de kant van de ontvanger. Hij is die dienst waard, eenvoudig omdat hij een van degenen is met wie Christus zich vereenzelvigd heeft, voor wie Hij geleden heeft en gestorven is."

Men kan hier spreken van een diaconie-op-drift, een aan het huidige schema van deze eeuw aangepaste diaconie. Immers, de Schrift ziet de diaconie, de goede werken, komen in het kielzog der prediking. Terecht heeft Trimp erop gewezen, dat de kroon van het interkerkelijk hulpbetoon aan Jeruzalem was, dat de heiligen aldaar God prezen vanwege het gehoorzaam belijden van het evangelie van Christus (2 Kor. 9:13). Maar het werelddiaconaat neemt zijn aanloop op de springplank van de menselijke solidariteit, het natuurrecht van het humanisme. "Aldus mist God zijn eer en waar God niet ten laatste alle eer ontvangt, is 'diaconie' als kerkelijke dienst een mislukking" (C. Trimp). In plaats dat de

diaconie onderstreept: In den beginne was het Woord!, wordt slechts uitgegaan van het feit: In den beginne was de daad! Wanneer het werelddiaconaat de Christus der gelovigen verruilt voor een Christus van allen, genade voor rechten van de mens, de kerk voor de wereldbroederschap en de verlossing van het leven door Christus' bloed voor een comprehensive approach, een alomvattende aanpak met volle menselijkheid als doel, - dan wordt deze diaconie een instrument van revolutionaire machten en draagt zij uiteindelijk bij tot verdorring van het leven. Het ware ook beter weer van filantropie te spreken in plaats van diaconie. Zij het dan dat deze filantropie met zeer moderne middelen (televisie) werkt, waarbij sensatie en willekeur niet uitgesloten is.'

In enkele artikelen willen we laten zien waarom 'algemeen-christelijke' organisaties als Woord en Daad, ZOA, Red een Kind, MAF, Open Doors moeten worden gerekend tot de richting die door Van der Waal wordt getypeerd als 'een diaconie-op-drift, een aan het huidige schema van deze eeuw aangepaste diaconie'. We noemen speciaal deze namen, omdat het ons is opgevallen dat het in kringen van hen die sinds 2003 uit de GKv zijn vertrokken in toenemende mate voorkomt dat er giften voor deze organisaties worden ingezameld. Hoewel al of niet doneren aan zogeheten 'goede doelen' in wezen onder de individuele verantwoordelijkheid van de gemeenteleden valt, gebeurt het inzamelen zelfs wel 'als gemeente', bijvoorbeeld door middel van een collecte tijdens of een deurcollecte na een dienst. Naar aanleiding van deze feiten willen we ter bezinning weergeven waar deze organisaties voor staan en waarmee ze vervlochten zijn.

Daartoe richten we onze aandacht op een vereniging waarvan de meeste hierboven genoemde organisaties lid zijn, samen met een groot aantal soortgelijke organisaties: de vereniging Prisma.[3] Het streven van die vereniging is eigen aan al haar leden.

De leden zijn: Bijzondere Noden (verlengstuk diaconie Gereformeerde Gemeenten), Christelijke Gereformeerde Kerken (afdeling diaconaat), Dorcas, GZB, Hulp Oost Europa, Kom over en help, Leger des Heils, Leprazending, Open Doors, Red een Kind, SeeYou, Tearfund, Verre Naasten, Woord en Daad, Wycliffe Bijbelvertalers, World Vision, ZOA. Als participanten worden genoemd: IJM, TWR, SDOK, en als aspirant lid: Mercy Ships.[4][5] Het bestuur van Prisma bestaat grotendeels uit vertegenwoordigers van Leprazending, Verre Naasten, Woord en Daad en ZOA.[6]

De overeenkomst met wat in het bovenstaande citaat over het 'werelddiaconaat' wordt gezegd, wordt bijna als vanzelf duidelijk als we de voor dit artikel relevante gegevens die deze vereniging op internet heeft gepubliceerd, op een rijtje zetten.

De vereniging Prisma presenteert zichzelf op de beginpagina van haar website met een aantal tekstblokjes. We halen enkele teksten naar voren:

'Prisma. In de vereniging Prisma participeert een twintigtal christelijke organisaties die wereldwijd actief zijn in ontwikkelingssamenwerking en diaconaat. Het doel is om samen armoede tegen te gaan en gerechtigheid te bevorderen.'

'Visie en missie. We weten ons verantwoordelijk voor de medemens en de schepping. De wereldwijde nood rond armoede en onrecht grijpt ons aan. De Bijbel spoort ons aan hier wat aan te doen. Daarom zetten we ons samen in voor gerechtigheid, naastenliefde en rentmeesterschap.'

'Bezinning. Prisma werkt met de leden aan beleidsbeïnvloeding en bewustwording. We bieden een platform voor uitwisseling, gezamenlijke bezinning en verdieping voor invulling en uitvoering van de ledenprogramma's.'

'Lobby. Prisma laat een christelijk geluid horen over ontwikkelingssamenwerking in politiek en maatschappij. We pleiten voor het belang van religie en het samenwerken met religieuze actoren zoals religieuze leiders en faith based organisaties (FBO's) voor duurzame ontwikkeling.'

De link 'Visie en missie'[7] verwijst naar de pagina waarop deze items als volgt worden omschreven:

'In onze verantwoordelijkheid voor onze medemens en de schepping willen we het voorbeeld van Christus volgen. Mensen die lijden, in nood zijn of onrecht ervaren van welke aard dan ook, moeten kunnen rekenen op betrokkenheid en steun van hun medemens. Prisma wil met haar leden gestalte geven aan gerechtigheid en naastenliefde in woord en daad. Wij zien uit naar een rechtvaardiger wereld met levensmogelijkheden voor iedereen. Dat betekent ook verantwoord beheer van de natuurlijke hulpbronnen, goed rentmeesterschap. De wereld globaliseert. Onze verantwoordelijkheid krijgt steeds meer een mondiale reikwijdte. Prismaleden willen daar namens hun achterbannen gestalte aan geven. Tegelijkertijd beseffen we onze beperktheid en voorlopigheid daarin. De verwachting van het komende Rijk van God tekent ons handelen.

Prisma ondersteunt haar leden bij het realiseren van hun missie. We verheffen

onze stem over ontwikkelingssamenwerking in politiek en samenleving. We creëren een context voor inspiratie, bezinning, verdieping, verbinding en samenwerking op basis van complementariteit en synergie tussen de leden. Gedreven door Gods bewogenheid met de wereld, voeren onze leden hun eigen specifieke taken uit in diaconaat, humanitaire hulp en ontwikkelingssamenwerking.'

Van de pagina waarop het doel van Prisma wordt omschreven, nemen we het volgende over[8]:

'In goede samenwerking met haar leden en anderen wil Prisma de strijd tegen armoede in de wereld versterken. Dat doen we door middel van:

Bezinning & versterking. We zetten allereerst in op bezinning, beleidsbeïnvloeding en bewustwording vanuit de identiteit. Dat bindt ons als leden samen. Prisma is de christelijke stem over ontwikkelingssamenwerking in politiek en samenleving. In het bijzonder waar het gaat over religie, religieuze geletterdheid en de toegevoegde waarde van samenwerken met faith-based organisaties voor duurzame ontwikkeling. Dat doen we richting de politiek en ministeries, maar ook naar onze eigen achterban en het bredere publiek, ongeacht de politieke ontwikkelingen in Nederland. Dat doen we met en namens onze leden, maar ook via bredere verbanden met andere koepels of verenigingen. Op deze manier willen we het overheidsbeleid samen in de gewenste richting buigen. Daarnaast creëren we een context voor inspiratie, bezinning, verdieping, verbinding en samenwerking op basis van complementariteit en synergie tussen de leden.

(...)

Lobby. Prisma laat in haar lobby een helder christelijk geluid horen in ontwikkelingssamenwerking. De lobby concentreert zich in het bijzonder op het belang van religie, het belang van religieuze geletterdheid en het samenwerken met religieuze actoren zoals faith-based organisaties en religieuze leiders voor duurzame ontwikkeling. We onderbouwen onze standpunten met (onafhankelijk) onderzoek, publicaties en ervaringen vanuit de werkpraktijk. Ook stimuleren wij de dialoog tussen verschillende stakeholders op dit onderwerp. Daarnaast voert Prisma zogenoemde positioneringsactiviteiten uit. We dragen een christelijke visie op ontwikkelingssamenwerking uit en brengen die in bij de media en conferenties binnen de OS-sector, het ministerie en netwerken daarbuiten.

Als een organisatie toegelaten wil worden tot de vereniging worden onder meer

de volgende criteria gehanteerd[9]:

*‘de organisatie heeft een reformatorisch/evangelische signatuur en is als zodanig herkenbaar in haar statuten, organisatiecultuur en werkmethoden;
statutair of beleidsmatig moet duidelijk zijn dat een organisatie internationaal dienstbetoon uitvoert ongeacht ras, politieke overtuiging en religie;
in directe zin mag er geen binding zijn tussen een eventueel zendingsmandaat van een organisatie en internationaal dienstbetoon;
de organisatie heeft aantoonbaar een maatschappelijke en/of kerkelijke achterban;’*

Onder de link ‘Netwerken’[10] staat het volgende:

‘Wij vinden samenwerking en onderlinge afstemming belangrijk. Prisma neemt daarom actief deel aan diverse netwerken:

** Partos: belangenvereniging voor ontwikkelingssamenwerking.*

** WO=MEN: platform voor genderrechtvaardigheid.*

** Ecumenical Advocacy Alliance van de World Council of Churches (WCC EAA): een internationaal netwerk van kerken en gerelateerde organisaties die internationaal niveau lobbyen op het gebied van Hiv & Aids en voedselzekerheid. Met het volgende netwerk werken wij samen, zonder er lid van te zijn:*

** EU-Christian Organisation in Relief and Development (EU Cord): een Europees netwerk van christelijke organisaties in (nood) hulp en ontwikkeling.’*

Deze netwerken hopen we de komende tijd nader te bekijken.

[1] <https://semper-reformanda.nl/kerk-en-liefdadigheid/>

[2] Zie voor enkele gedeeltes uit deze boeken: <https://oerwoud.nl/diversen/>

[3] <https://www.prismaweb.org/nl/> (website geraadpleegd begin april 2023)

[4] <https://www.prismaweb.org/nl/over-prisma/lidorganisaties>

[5] De MAF is niet betrokken bij Prisma, maar is vergelijkbaar met de genoemde organisaties.

[6] <https://www.prismaweb.org/nl/over-prisma/bestuur>

[7] <https://www.prismaweb.org/nl/over-prisma/missie-en-visie>

[8] <https://www.prismaweb.org/nl/over-prisma/doel>

[9]

<https://www.prismaweb.org/nl/wp-content/uploads/2016/11/toelatingscriteria.pdf>

[10] <https://www.prismaweb.org/nl/over-prisma/netwerken>